

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetések felvezet: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Karácsony a harctéren.

Harmadszor fog nemsokára ráköszönteni a karácsony a frontok véres, halálos világára, harmadszor fog a Szeretet fehérínges, védtelen kis követe végiglebegni a halál és pusztulás retentő tartományain, végigsuhan az öldöklés óriásai közt.

Meleg kezében még nem hozza a fehér galambot, amelynek szelid alakját Európa hasztalan kémelei vágyó szemmel a vérdűs horizonton: ellenségeink örületés igyekezettel megtagadják „a béke égi muzsikáját”, amely pedig már legjobbaink ajkán ott panaszskodik. A magyarj katonája maga és nemes szövetségeseink dicsőséges, örökké fenéges harcai után, a világtörténelem bábérjaival lábánál, zord erővel és eltökéltséggel állja hát tovább is a harcot, amely most már a béke plánétája alatt piroslik és az ellenség fojtogató terveinek szétzúzása után most már a megvert, szétzilált ellenséges népek leterrorizált békevágyát kívánja felszabadítani.

Harmadszor lesz szuronyos karácsonya a magyar katonának is a világháború kegyetlen vártáján, de bátran fog szembenézni a karácsonyi látomásnak, mert nem ő és nem szövetségesei tiltották ki Európából a zavartalanul boldog, szép kará-

csonty és bátran fog akár rohamra is lendülni a családi szeretet éjszakáján, mert azokat veri vissza haraggal, akik a szégyen és szent szolgaság gyötrő láncait akarták felaggatni a magyar karácsonyúfákra.

Kell-e hatalmas szózzal szárnyaló szavakkal magyarázni a hősök nemzetének, hogy mivel tartoznak a fiaink azoknak, akik odakünn döbbenetes hóviharban és a gránátok örkánjában a mi karácsonyunkat, a szenvedések szakadatlanságában a mi örömeinket, a pokol tüzében a mi apró kis karácsonyi gyertyáinkat, szélől kimart arcukkal a gyermekeink sugárzó arccskáját védik?

A nemzet, amely itthon a maga másik harcát verekszi, e harcnak akármilyen fordulatóban és csak büszke alázattal és áradó szeretettel gondol azokra, akiknek fogyhatatlan bátorsága, halállal és szenvedéssel nemtörődő nagy elszántsága nélkül hiába volna itthon minden erő és minden türes, akiknek bosszuló ökle, ha fel nem támad vala, siró szemmel nézhetnők az idén Erdély karácsonyát.

Minden gondolatunk, minden szeretetünk az övék, minden pillanatban, hiszen a halál vörösbetűs ünnepekké avatta hétköznapjainkat is, hiszen a megpróbáltatás mozsarában még a kemény szívek is sze-

retetre, megértésre, fogékonyságra törtek. De mikor a karácsony aranyos árnyéka vetődik szobáinkba, akkor a maximálhatatlan szeretet minden gazdagsága, áldozatkészsége, nemessége feltorlódk szívémben és nem lehet áldozat, nem lehet teher, amit azért hordozunk és azért viselünk, hogy karácsony legyen a harctéren is, hogy frontjainkon a szeretet ajándékaival jusson végig a nemzet hódolatának szikratávirata.

A magyar királyi honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala és a Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt Egylete az idén is megszervezi a „Karácsony a harctéren” mozgalmat, a harctéri katonák karácsonyi megajándékozására. A mozgalom együttes vezetősége, mikor kérelmével ismét a nemzet elé lép, egy nagyarányú és hatalmas sikerű akció emlékezetének hálájával és bizodalomával kéri újból a magyar társadalmat, hogy ismét legyen méltó magához és páratlan katonáihoz.

Ugyanazt kérjük, amit tavaly és amint katonáink kemény elszántságát nem tudta kikezdeni a pergőtűzek és Bruszilov-taktikának semmi pokoli ujdonsága, a hitvány áruháznak semmi oláhlelkű számítása, amint őket csak megacélozza és új meg új dialokra lendítette ellenségeink öngyilkos konoksága, azonképp nem lehet fogyat-

A próféta hív.

Írta: László Zoltán.

X.

Egy hiábaváló kirándulás.

Ma már Üszkűb helyett Szkoplyét kiált a kalauz, midőn a vonat berobog az uj, de piszkos pályaudvarba. Csak a feliratok változtak meg, a török és francia írás helyett ékes, de annál olvashatlanabb cirill betűk hirdetik az uj térfoglalást. Ellenben a balkáni nembánomság és a piszok, az egyelőre a bulgár uralom dacára is megmaradt. Az a sok éhes naplopó most is ott lézeng a pályaudvar körül, nyugateurópai komfortra hiába várunk, az uj honfoglalók egy flegmatikus „hocse bit”-tel (még lesz) vigasztalnak meg.

Ez a Vardár-völgy, akárhányszor utazék benne az ember, klasszikusan vad romantikájával mindig mély hatást kelt az utazók lelkében. Sohasem unat, sohasem lesz megszokottá, mert mindig újabb s újabb oldalairól kezdjük megismerni. S az egész hosszú, reggeltől napestig tartó ut nem fáraszt, mert a vidék szépsége feledtetni velünk a fáradságot: Nistól a romantikus Doiran-tóig.

A legújabb változás óta nem jártam lent, de azért így sem hiszem, hogy nagyobb átalakulások történtek volna. Egy kevés arnaut, szerb és bolgár vér megfestette a Vardár vizét is, de azért amugy nagyjában ma is úgy áll a helyzet, mint a tavaly előtti nyáron, ami természetes is, mert a Balkánon vagyunk, ahol mindenhez idő kell. A Balkán nem Amerika, Üszkűb nem Newyork, a balkániak pedig, akár szent Cyrillhez, akár Mohammedhez loházkodnak, akár szlávu, akár törökül vagy albánul káromkodnak, mégis egyformák és olyan

távol esnek a yankeektől, mint Makó Jeruzsálemtől, esetleg még távolabb.

Az első nagyobb állomásom Üszkűb volt. Onnét akartam tovább menni. Délután érkeztem, meleg augusztusi napon s a hosszú ut fáradalmi azonnal ágyba vittek. Hála a kitűnő Turati papa, az első s egyetlen üszkűbi szállodás gondoskodásának, zavartalanul aludtam hajnalhasadásig. A szamarak ordítása, a marhák bőgése, a galambok turbékolása napkelte előtt kizavartak az ágyból. Nem bántam, mert teljesen selfrissülve keltem, a hajnali levegő üdítőleg hatott reám s szobám nyitott ablakából élyezhettem a csodálatosan szép s páratlan panorámát.

A Lyubotin hólepte csúcsa mint valami tüzes vasdarab, ugy izzott a még láthatlan nap fényes sugaraiiban. A borzalmas Sar-Dágh szakadéka és romantikus sziklatömbjei még violaszínű szürkületben aludtak; a völgyben a fák s virágok ezrei üdvözölték a felkelő napot, csak a török sírok néma őrei, a cyprusok álltak mozdulatlanul.

Nagyobb kirándulást s vadászatot terveztem bulgár engedéllyel a Lyubotin alá s a két marcona arnaut, akiket előző nap fogadtam meg, gödhős szamarakkal már vártak a kertben. Azonban Törökországban és a Balkánon a gyaur tervezés és a bolgár katonai parancsnok ó kegyelmessége végez. Hat órákor reggeliztem s egy szaptié (rendőr) máris szokatlan tuibuzgósággal érdeklődött utánam. Turati megmagyarázta neki a nacionalémat, de a police-man látni akart s így a reggeli alatt ugy össze-vissza bámúlt, hogy szinte beleszedült. Végre oda merészkedett hozzám s megkérdezte, miért jöttem, mit akarok?

— Vadászni, érted!

— Sok! — felelte a rend éber őre s közben olyat ásitott, hogy feltem, mindenestől elnyel.

— Pedig rögtön indulok!
— Nem lehet effendum!
— Nem-e?
— Zavaros idők vannak.
— Azt én nem bánom.
— De a muteszárif (polgári város parancsnok) nem engedi meg.
— Azzal én nem törődöm. A generális megengedte!

— Olyan nagy ur vagy?
— Körülbelül.
— Allahi, Wallahi!
— A teszkerém megengedi.
— Hol van?
— Itt ni! s azzal odaadtam a passzust és a bulgár katonai kommandáns engedélyét. Homlokához, szájához és szívéhez érintette a pecsétet, mint hajdan a szultán írásait s visszaadta. El sem olvasta, mert valószínűleg olvasni nem tudott. De erősen tiltakozott, hogy ne menjek vadászni.

— Pedig én megyek, mert ezért jöttem ide.
— Ha a főkörmányzó is megengedi.
— Nekem nem kell az ő engedélye.
— Effendum, szigorú parancsunk van. Semmiféle idegent, még tesz kerével sem engedhetünk a városon kívül.
— Ha így áll a dolog, elmegyek a főkörmányzóhoz!

— De most alszik és csak déiben fogad.
Mit tehettem egyebet? Megvártam a nyolc órát s elballagtam a konakhoz.

Azon a hidon, amelyet még második Mehmed szultán épített, jutunk át a Vardáron s a török városrészebe, ahol a konak áll.

Azokban a tipikus szük és nyaktörős kövezeti utcákban tolonganak emberek, szamarak és kutyák. Kaftános, lusta törökök, fehér fezes

kozás a nemzet szeretetében, hálájában. A mozgalom szervezetének apparátusa révén részletezni fogjuk az adakozás módjait, folyton tájékoztatni fogjuk az áldozatkész társadalmat, minden utbaigazítást pontosan megadunk.

E szótatunkkal csak a kürtjelet kívánjuk országá zendíteni és a magyar nemzetet sértenők meg, ha nem lenne rendíthetetlen hitünk és reményünk, hogy a szívek százszoros erővel fogják visszhangját venni és e visszhang karácsony éjszakáján büszke vallomást, hódolatot és mélységes szeretetet fog beszélni a véres, havas frontokon azoknak, akiknek köszönhetjük, hogy senki orvkeze többé le nem tépheti karácsonyfánkról a győzelem ajándékát. Ezt ők ajándékozták nekünk, azért nekik tartozunk.

HIVATALOS RÉSZ

Halálozás. Czuppon Károly szentszéki ülnök, nyug. kutasi plébános s az egyházmegye nestora f. évi október hó 28-án életének 87-ik, áldozásának 62-ik évében az Urban elhunyt. R. i. p.

Investitúra. Dombay Sándor vizvári lelkész plébániájára f. évi november hó 8-án törvény szerűen investáltatott.

Katona-lelkézi tényleges szolgálatra *Tapolcai* Pál, taliandörögdi plébánost a hadvezetőség berendelte.

Dispositio. *Futó* Dezső Somogysámsónból *Felsőiskolára*, *Gósy* István Balatoncsicsóról *Somogysámsónba*, *Szabó* Lajos Felsőiskoláról *Balatoncsicsóra* kápláni minőségben áthelyeztettek.

Tanítói kinevezések. *Arányi* Ilona Noszlopra, *Günther* Margit Gerézre, *Mohos* Béla Hajmásra, *Csorna* Mihály Gyugyra, *Tóth* János Vásárosbécze, *Tamács* Zoltán Kisszöllőre, *Polt* Etelka Nemetbányára kántortanítókká illetve tanítókká kinevezetettek.

Pályázat. A *vörsi* róm. kath. iskolaszék *Szűcs* Géza osztálytanító hős halála következtében megüresedett osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fízetése: törvényes fízetés. Egyszobás lakás fűtés és tisztogatással. Köteleességei: az iskolaszék által kijelölt tanterem osztályait valláserköici szellemben tanítani és nevelni. Növendékei az összes rendes és rendkívüli istentiszteletre elvezetni s ott rájuk felügyelni s az iskolába visszavezetni. A kántortanító, hadiszolgálatának tartama alatt az

iskola összes tanulóit váltakozó rendszer mellett tanítani, ugyszintén ezen idő alatt az ismétlőiskolásokat is külön díjazás nélkül tanítani. A kántori teendők végzésében a távollevő kántortanítót helyettesíteni. Az iskolaszéki jegyzői összes teendőket minden külön díjazás nélkül a *háboru után* is teljesíteni. Az egyházmegyei „Gondviselés” tanítói nyugdíjalap tagja lenni. Egyéb köteleességek bővebben a díjlevélben. Pályázhatnak okleveles hadiszolgálatmentes tanítók és tanítónők is. Kántori teendőkben s orgonálásban jártas nők előnyben részesülnek. Pályázati határidő 1916. november 18. d. u. 3 óra. Választás november 20. d. u. 6 óra. A megválasztott állását azonnal tartozik elfoglalni. Pályázatok az iskolaszék elnöke címére *Vörs* (Somogy m.) küldendők. *Németh* János, iskolaszéki elnök.

* **Pályázat.** A *keszthelyi* plébániához tartozó *vanyarczvashegyi* róm. kath. iskolaszék a távozás folytán megüresedett osztálytanítói állásra a törvényes illetmények mellett pályázatot hirdet. Pályázati határidő november 18. Az állás rögtön elfoglalandó. Pályázati kérvények dr. *Dunst* Ferenc apát-plébános címére *Keszthelyre* küldendők.

Pályázat. A külsővati plébániához tartozó s elhalalozás folytán megüresedett *vinári* közs. tanítói és róm. kath. kántori állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom: új lakás, melléképületek, kert. Tanítói fízetés a közszégtől 100 korona, a többi államségély. Felerészben kántori, felerészben hitoktatásért járó javadalom: szántóföld 3300 □-öl, kaszáló 4400 □-öl, legelő 1300 □-öl. Gabona: 13 p. mérő rozs és 20 fill. minden fízetéstől. Fa 2 öl, hazahozva és felvágva. A földet és rétet részben a hitközség munkálja. Kérvényeket f. hó 22-ig kell beadni akár a veszpremi kir. tanfelügyelő urhoz, akár a külsővati plébánia-hivatalhoz. Érdeklődők jól teszik, ha ezen idő alatt kántori próban Kúlsővaton megjelennek, utazási költséget azonban nem térítünk meg. Kényelmes állás fővonalon *Pápa* és *Czelidömök* között. Állást december 10-én kell elfoglalni.

Pályázat. A *balatonhenyei* róm. kath. kántortanítói állásra november hó 21-ére pályázatot hirdet. Jövedelme: lakás, a helyi hozzájárulásból többféle címen eredő jövedelem pénzértéke: 414 K, államségély: 786 K. Pályázhatnak a kántorságban jártas okleveles férfi- és nőtanítók. Köteleességei a díjlevél szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Költségek nem térítettek meg. Kérvények a *szentbék-kállai* plébánia-hivatalhoz, posta: *Köveskál*, *Zala-megye*, küldendők.

Pályázat. *Marczali-i* (Somogy m.) r. kath. népiskolához *május 31-ig* kisegítő tanerő keresetk. Fízetése 100 korona és egy butorozott szoba-

téli fűtéssel. Köteleessége a kijelölt osztályokat tanítani és a kántoriakban segédkézni. Pályázhatnak nyug. tanítók és tanítójelöltek is. Pályázati határidő november 19. Iskolaszék.

Pályázat. A *bélvári* róm. kath. iskolához április végeig helyettes kerestetik. Javadalmazása egy butorozott szoba fűtés- és tisztogatással. Képzézfízetés megegyezés szerint. Pályázhatnak tanításhoz érő férfiak és nők. Pályázatok azonnal *Dombay* Sándor plébános, iskolaszéki elnök címére *Vizvárra* (Somogy m.) küldendők.

Pályázat. A *nagocsai* (Somogy m.) róm. kath. osztálytanítói állásra helyettes kerestetik. Fízetése havi 80 korona és lakás fűtéssel. Pályázhatnak tanítónők s nyugalmazott tanítók is. Az állás f. évi november 22-én elfoglalandó. Kérvények november 19-ig a plébánia-hivatalhoz küldendők. — Iskolaszék.

A rézmetszet és rézkarc.

— P. Velics László előadása. —

Öminenciája a bibornok püspök ur meghívására P. Velics László; a tudós kalksburgi jezsuita az idén is megjött városunkba, hogy szorgalmas kutatásainak gyümölcsseiből a papnövendékeknek részt juttasson. P. Velics egyéniségét és művészettörténeti munkásságát az alaposág és céltudatos anyaggyűjtés jellemzi. Amiről vándorelőadásában beszél, azt gyűjteményei gyöngyeinek ismertetésével mutatja, minden egyes hallgatójának hozzáférhetővé teszi. És nem tételez fel előismereteket, amelyek a mai sokoldalú elfoglaltság és felületes ismeretek mellett ugys csak hézagok, rapszodikusak, vagy egyszerűen tévesek, hanem minden művészeti iránynak alfabetája képezi előadásai kiinduló pontját.

P. Velics november 7-én, a püspöki palota kisebédőljében megtartott előadásának tárgyokról a rézmetszet és rézkarc birodalmából vette.

Mint a természet ölen a virág mindig alkalmazkodik színben, fejlődésben környezetéhez, ugy a művész is szorosan rásimul az emberiség keblére, annak szíve dobbanását megérzi és lelki világát hűen letükörzi. A rézkarc mai nagy elterjedtsége, jól érthető beszéde is abban leli magyarázatát, hogy a mai ember az érzelmi világ gazdagságát szögezi az idők mostoha viharaiival, szomorú jelenléteivel szembe; s olya melegen, annyi közvet-

albánok, sunyi tekintetű szerbek, marcona bulgár katonák s elvett németek is. Erre egy öreg spanyol lépked, amarra egy járva is alvó pápa, amott egy bajszos albán ferencrendi pap, amott egy kavasz csinál utat valamelyik konzuli ágensnek, vagy katonai őrszert szőlőre igazolásra az embert. Erdékes konglomerátum és ellentétek, csak a piszok ad valamennyinek némi rokoní összetartozás-félet.

Elmegyek egy utcai konyha mellett. A birka-faggyu szaga ismerősen üdvözli orromat. Augusztus van, a legyek, svábok, poloskák, bolhák és egyéb keleti háziállatok nyaralási ideje, mikor aztán minden ételfélet százezerszeresen megszaporodva szállanak meg. Különösen a konyhák, mézárások és pékek örvendenek a megtisztelő barátságuknak. Nézem a vagdalékok, amit a szakács piszok kezeivel készít az egyik éhező vendégnek. Összevagdál az mindent: piszokot a kezéről, körmöt, legyet, svábót, tetűt, bolhát, poloskát és hagymát. Aztán megszózza, megpaprikázza, megborsózza, a nyílt párázsa rostot téve, megsűti a hasét. S a vendég élvezettel fogyasztja el, még az ujjait is lenyalja utána, a kíváncsi, rongyos gyermekesereg pedig irigykedve nézi s egy-egy eldobott falatért a kutyákkal versenyt marakodik.

A kőből épült konak magaslaton áll, különben alig különbözik a vagyonosabb polgárok házáitól. A főkapu előtt járkáló bolgár-baka jelzi, hogy itt lakik a governor. A folyosókon máris ember-ember hátán tolong. Tizenegy óra felé engedték be az első audienciára-vártót, egy ezredest. Midőn azonban már vagy ötvenen megelőzték s én hiába nőgattam az előszoba őrmesterét, hogy külön jussak be, megkértem bajárságot az egyik kint ácsorgó őrnagyot, hogy jelentsem be a kegyelmes urnál. Ekkor tudtam meg, hogy a kegyelmes ur ad audiendum verbum. Szóhába utazott s így

csak a helyettese, Gapanoff vezérkari alezredes fogadhat. Mindegy, csak bejussak. Az őrnagy intervenciója sikerrel járt s épen a déli imához hivia a mlezsim az ajátoskodó hívőket midőn a kormányzó ur ó kegyelmessége helyettesének magas színe elé juthattam.

Udvariansan fogadott, de láttam, hogy a fenébe kíván. Akkor még erősem forrongott a Balkán, nyomasztó atmosféra volt, mint vihar előtt. Kávét mellett állottam elő kérelmemmel.

— Tulok idegen utazik a háboru dacára, — mondá aggódo tekintettel az alezredes ur.

— Nem baj az.

— Nektek nem, de a katonai kormánynak sok bajt okoz.

— Csak megbízható ember kap ugys utlevelet.

— Bizony sokan kimennek a vadonba vadászni, kutatni, jön valami macedón vagy albán banda, szerb komitácák, elfogják az embereket és Ferdinánd cár ő Felsege, akinek most amugy is rengeteg a gondja, fizetheti a cehtet. A csendőrségünk borzasztóan tul van terhelve.

— Rossz a közbiztonság, — merésztem közbeszólni.

— Sajnos, de igaz s mi nem tarthatunk a kedvőkért külön repülő hadosztályokat?!

— De azért örködni kell az idegenek élete fölött is.

— Minek jöttek ide? Ha kell bajtárs, mert van ő Felsegétől engedélyed mint látom, adok két csendőrt melléd, de jobb, ha nélkülök mész, de a legjobb ha nem a háboru alatt s nem itt, de inkább más országokban utazatsz.

Ezen a szellemes mondáson jóízűlet kacagtam, mert még a bolgár tudásom oly fogyatékos, hogy

megértettem, hát beleizzadtam s én csak sejtgettem, de nem tudtam, mit mondott. Ez a bolgár királyi alezredes azonban őszinte ember volt. Megmondta ug, ahogy gondolta. Szegény a Doiran-tó melletti egyik csatában hagyta ott az életét.

Megnyugtatóra megígérttem, hogy nem vadászom, hanem az esti vonattal odébb utazom Nisbe. Ekkor aztán barátságosabb lett, a kávé háromszor is megrepétálta, de ekkor már torkig voltam, mert minden csészében feltucat légy akadt garnirungnak. Szerencsére zaccosan isszák a kávé s így a legyek is elvegyülnek benne.

Egy igen érdekes felmentő itéletet is hirdett, aztán a parancsnok s alkalman volt egy törökorbéli monstre-pör aktáiba tekinteni. A bardovcei bolgár pápa és három tanító voltak a vádlottak. Láncra verve vezették őket az alezredes elé, az ártatlanokat, akiket a bolgár okkupáció előtt még a török bíróság valami alaptalan denunciació alapján, egyenkint százegy évi fegyházra ítelt. A bulgár katonai bíróság aztán elégteltilt szolgáltatót nekik s felmentette őket. Hát ilyen is létezik, ha a két fülemmel nem hallom, ma sem hiszem el. Most értem csak, miért sietette Ferdinánd cár annyira a fegyveres megoldást. A balkáni események logikus láncolata fejeződött be Kirk-Kilisszénél és később Szerbia megsemmisítésével csak a történeti igazság győzött.

A délután Bardovcében töltöttem Esszad Bukrinál, aki ott egy huszezer holdas gyönyörű birtoknak az ura, valóságos kiskirály. Különben nyugalmazott török császári tüzér-basa. Megmutatta szép rendben tartott uradalmát a rizs, dohány és olajfa plantágoakkal, a hatalmas bivalycsordáival s végül félmillió koronáért megvételre kínálta. Kétszerez pénzt megér, de nálam százötven franknál több nem volt, hanem azért meghallgattam

lenséggel, annyira egyéni hangon egyik művészeti ág sem szól hozzánk, mint a rézkarc. Minden művészeti jelenségben ugyanis két elem érezhető: egyik a rajz, mely a gondolatot, az eszmét fejezi ki, a másik a szín, a tonus, mely az érzelmet, a hangulatot kelti bennünk. A két elem egyezése, vagy eltérő mértékben való alkalmazása a gyönyörködés nyitja, vagy az ész, illetve a szív nagyobb arányu foglalkoztatásának forrása. A festői elemnek térfoglalása, sőt a rajzzal, a vonalvezetéssel szemben túlsúlyra vergődése napjainkig is tart. (Ugy, hogy ma a jól megrajzolt képet egyszerűen dekoratív képnek minősítik!) Felette érdekes, sőt általános érdekű feladat az, hogy ezt az evolúciót a kisebb művészetek valamely könnyebben kezelhető, hamarabb hozzáférhető ágán bemutassuk. Az esti előadás ép azért a rézmetszetek és rézkarcok bűvös-bájós művészetét karolta fel. E művészeti ágakban a festői elem, melyet ma annyira hangoztatnak, többféle módozattal jöhet létre.

Az első módozat titka abban rejlik, hogy a művész a fénynek és árnyaknak a szokottnál erősebb ellentéteit örökíti meg, miáltal a chiaroscuro, a fény-homály titokzatos művészetét hozza létre. E téren a halhatatlan Rembrandt illeti meg a pálmát. A második mód abban áll, hogy a képen látható különféle anyagi minőségek, pl. a bársony puhasága, a selyem káprázata, a csipkék lehelletszerű finomsága, a fémdiszek csillogása a leghűbben adatnak vissza. E tekintetben a franciáknál Flameng és Jackemart, a németeknél E. Mandel és Vogel tüntek ki. A festői hatás fokozásának harmadik módja pedig abban rejlett, hogy a vonalmetszést és a rajzmódozatokat olyan árnyalatokban alkalmazták, hogy a képen az olajszíneknek egymáshoz való hatásvizonyait (valeur) megközelítették. Ezt az irányt a németeknél J. Burger, a franciáknál pedig Henriquel Dupant, Alphons François és La Gillermy képviselték. A negyedik mód végre abban állott, hogy a vonalakat a képen ezerféle bravúrral mintegy fémmegfeszítésre bontották fel, s így a képet tónusokba (szinhangokba) oldották fel. Ezen irány megteremtőjéül a francia G. Gaillard-t tekintik.

A rézmetszés (Kupferstich) fáradságos munkával az árvésd segítségével jön létre. Első jelentős művész e téren Schongauer Márton († 1499.) kolmári mester volt. Utána a németeknél a magyar származású Dürer Albrecht († 1528.) vitte a mű-

feltételeit s töviről-hegyire megnéztem a gazdaságot, hisz mindez nem került pénzbe.

Estére vissza tértem a városba, ahol közölték, hogy bármennyire sajnálják is, nem mehetek a hegyek közé vadászni, mert az életbiztonságért nem felelhetnek.

Mit lehettem egyebet? Háború volt és van, ma a katonai szempontok a mérvadók s bár csak két heti szabadságféléim volt, nem használhattam föl egy kis globetrotterségre s terveimet máskorra halasztva visszautaztam állomáshelyemre. Tán ha beköszönt a béke, újra bebarangolhatom a Balkánt, amely a mi és a bulgárok közigazgatása alatt egészen meg fog változni.

Mindenütt, amerre megfordultam, rengeteg muzulmán önkéntessel találkoztam, lelkesen vonultak a harcterre, tudták, hogy a próféta hívja őket.

Lehet, hogy a bulgár erély s a német rendszeresség most Úszkából is modern várost csinál s mire egyszer vissza kerülök, meg sem ismerem az öreg Turati szállóját, amelyben Mackensen főhadiszállása volt hosszú ideig, s jelenleg a bulgár vezérkar tanyája.

GONDOLATOK.

Vannak a hív emlékezetnek időnkint visszatérő gyász- és örömnappal, melyeken az elmúlt bánatok és örömek ismét megújulnak szívünkben.

Szép az élet, csak hogy a mulandóság mindenütt árnyékot vet rá.

A nyereség a természetesnek nem sajátja, hanem elfajulása.

vészeti ágat a legmagasabb tökéletességre, míg másfél századdal később a nagy Rembrandt páratlan kvalitásu karcaival-bámulatba ejtette a világot. A rézmetszés virágzásának teljes pompáját XIV. Lajos alatt a francia Nanteuil, Edelinck és Audran fejtették ki.

E fáradságos, nagy testi erőt és pontos rajzot igénylő technika helyébe főleg 50 év óta a játszi könnyedségű rézkarc (Radierung) technika lépett. Ez a művészeti ág viasz- és mézgaoldattal bevont réztáblán a karcoló tü segítségével alkotta meg a fény-homály (chiar-oscuro) csodálatra ragadó képeit. A leghíresebbek e téren a németek között Villiam Unger, J. Burger és E. Mandel. Nálunk Magyarországon Doby Jenő, Székely Árpád, Rauscher Lajos, Aranyosy Ákos, Olgay Viktor és mások alkottak maradandó értékűt.

Nagyon fontos, sőt a rézkarcnak, mint képnek minőségére nézve főkellék a műnyomdásznak magas mesteri kiképzetése. Amíg a rézmetszettel a lenyomatok egytől-egyig hasonlóak egymáshoz, azalatt a karcolónál a felhordott színezeték átsimításaival, ugynevezett átjászásával nagyon különböző lenyomatokat nyerhetünk. Így történt, hogy pl. Párisban Lepic gróf ugyanazon rézkarcleméről a műnyomdász eszes-üleges színelsimításai folytán az egyik lenyomat meglepően szép téli tájképet, egy másik verőfényes őszi vidéket, egy harmadik ködbe burkolt tájt mutatott. Oly műnyomdászok pedig, mint Ardail és Delatre Párisban, mint Meister Röhm Bécsben, már maguk is művészi címet és rangot érdemelnek.

Hogy egyik-másik tipikus karccal is megvilágítsa a mondottakat, P. Velics bemutatónál különösen a hollandi Izraëls „A kandallónál” c. rézkarcát adta kézbe, amelyen a vonalvezetésnek könnyed tánca öltött szemünkbe. Ezzel ellentétben a római R. Calcografia intézet igazgatója A. Gilli „XI. Ince pápa” portré-képén a már fennmúltabb, festésbe átjászó karctechnika bilincselte le érdeklődésünket. Hogy a karc művészi kivittel mely felettebb ritka festői kvalitásokra bír felemelkedni, s velük kapcsolatban mely mélyeség-hangulat-keltést képes előidézni, azt P. Velics gyűjteményének egyik gyöngyén mutatta be. Ez a bravuros darab Corot francia festőnek „Tündérek tánca holdvilágos erdőben” c. olajképét csakugyan tündéri aranykarcban reprodukálja. (Az aranykarc, mint a régi aranyvevők, akként készül, hogy kristály-finomságra csiszolt üveglapra a művész többszörös rétegben lehelletszerű aranylapokat rak fel, s a karcoló tü segítségével ezeket rajzolja a képet; azáltal az aranylap alá helyezett sötét színű alap áttűnik, s a kép rajzát és tónusát adja. A rézkartól abban különbözik főként, hogy itt a képet nem bekarcolás, hanem az aranylap átkarcolása, illetve eltávolítása folytán nyerjük. Az ilyen képek természetesen unikumok, épen azért roppant értékesek.) A felmutatott aranykarcot a nagytehetségű dr. Klein K. a karcoló tü páratlan mesteri kezelésével készítette.

A műtörténet nagynevű mesterének tudós, közvetlen, sokszor költői lendületes előadását dr. Rédey Gyula nagyprépost köszönettel megöminenciaja és a hallgatóság nevében. mgrl.

Hadibiztosítás. Az „Augusta Gyorssegély-alap” a világháború kezdete óta a játékonyságnak, az igazi segélynek oly erős intézménye, hogy ma már sok-sok ezren áldják működését s élvezik segítő kezének gyümölcseit.

Most újabbán a hadibiztosítás által nyújt alkalmat hős katonáink hozzátartozóinak, családtagjainak, hogy a szükség napjaiban a nélkülözéseket némileg enyhítse. És eme segítséget a lehető legegyszerűbben és legkedvezőbb feltételek mellett a hadibiztosítás útján eszközözi.

Biztosítani lehet 1000 kor. tól egészen 40000 koronáig. Ha például egy népfelkelő katona családja biztosítást köt 1000 koronára, csupán 45 koronát kell befizetnie, ezt is 5 hónapon át havi

9 koronás részletekben teljesítheti. Természetesen már az első havi 9 korona részlet lefizetése is elég ahhoz, hogy a biztosított összeg kiiffizetessék.

Veszprémben az érdeklődők első összejövetele folyó hó 19-én vasárnap délelőtt 11 órakor lesz, a városháza tanácstermében.

Városunk polgármestere dr. Komjáthy László ígéretet tett arra nézve, hogy az összejövetelen személyesen részt vesz és a hadibiztosítás jelentőségét méltatni fogja. A biztosítási feltételeket Székely Miklós és Gerő Menyhért központi kiküldöttek ismertetik és egyuttal összeírják azokat, akik hadbavonult hozzátartozóikat biztosítani óhajtják.

Az összejövetel jelentőségét emelni fogja ama körülmény is, hogy Károlyi Imréné vörösberényi lakosnak ez alkalommal 1000 koronát fizetnek ki, mivel nevezett asszony, annak idején hadibiztosítást kötött 1000 koronára és a közel múltban férje a harctéren elesett.

Ebből is látható, hogy az „Augusta Gyorssegély-alap” hadibiztosítási osztálya vármegyénk területén működését alig kezdette meg, máris egy szegény özvegy a legsúlyosabb gondoktól szabadul meg.

Nem csoda tehát, ha az egész országban, a nép szegényebb osztálya ép úgy, mint a tanult és vagyonosabb osztály tömegesen járul a biztosításhoz.

Érthető ezek után, hogy vármegyénk területén is, vezető embereink és a hatóságok mindent megtesznek, hogy a hadibiztosítást mindenki azzal a megértéssel és bizalommal fogadja, amelyet e valóban humánus ügy megérdemel.

Esküdtszék.

Első nap.

Két kis veréb.

A német birodalomban 1901-ben az egy éven aluli csecsemők közül meghalt 27.7%, mire az okos német gondolkodott és tett. 1913-ban már csak 15.1% volt a halálozás arányszáma. Ez ugye szép! Nálunk ugyanezen 12 év alatt a csecsemő halálozás arányszáma állandóan 20% körül mozgott és nem javult semmit. Sőt! Eltekintve attól, hogy a háborús évek alatt a születések 50%-kal csökkentek hazánkban, a csecsemő halandóság 25%-ra emelkedett. Ez bizony szomorú, mert ehhez még egy nagyon, de nagyon súlyos szám is csatlakozik. Ugyanis a hinterlandban 30000-rel többen haltak meg, mint az előző években és ebben nincsenek benne a katonák.

Ezek a goromba számok gondolkodóba kell, hogy ejtsenek minden magyar elmét és tettek dinamogépjévé kell hogy alakítsanak minden magyar szívet. Soha, de soha nem volt ennyire fontos a gyermekvédelem!

Mindenki, minden téren, minden erejével, minden tudásával és minden nehezen nélkülözhető fillérréval is azon legyen, hogy a csecsemőhalandóság arányszáma megjavuljon, hogy minél több és minél erősebb gyermekserég tegye hajnalpirossá hazánk jövődjének ma még feileges és borús egét!

A hazafiság legfontosabb eleme ma nálunk a gyermekvédelem!

Az elmult hétfőn az esküdtszék olyan bűnügyet tárgyalt, amely két megkínzott, meggyötört, ártatlan kis árva gyerekről szólt, akik közül a kisebbik, a beteges kis Mráz Rózsika meg is halt. Két kis szürke verébfióka, két kis „lelenc” került Berhidára a mult év őszén Hermann Mártonnéhoz. A kis 10 hónapos Mráz Rózsikát szoptatnia is kellett a tápanyának és kapott érte havi 20 koronát az államtól. A 20 hónapos Szigeti Annuskáért pedig 14 koronát. Sok szép pénz ez! Kap is rajta a pógár és a pénz felvételekor nem finnyás és nem mérges. De ha a szegény Mráz Rózsika bélhurutos és a parazit látja, hogy felesége vesződik a baba piszkával, akkor mindjárt finnyás lesz ő parasztsága és azt mondja a feleségének, Hermann Mártonnénak: „Nó Julis, ha ilyenell vesződöl, nem eszem többet a főztödből!” És erre Julis nem teremtétti össze az urat, hogy hát ugye jó felgombolni 3—4 gyerek után a havi pénzeket, hát menjen ki kend, ha nem nézheti a vesződségemet. És nem viszi be a babákat a jó Cseresy doktorhoz — aki azonnal derekából családba helyezné el az ő feltett kincseit, — hanem féktelen haragjával a babának esik és megveri seprűnyéllel, kefefokával, nadrágszíjjal és belevágja a bölcöbe.

A szegény Mráz Rózsika, a beteges kis szürke verébfióka, az állam gyermeke, meg is halt. Agyhártagyulladásban, a kefe fokától.

Hermann Mártonné az esküdtek igazmondása alapján a bíróság — Werthem Imre és Pfeiffer Miklós esküdtek részvételével — egy évi börtönrre ítélte a kis Mráz Rózsika halála miatt; a Szigeti Annus megveréseért — tovább egy hétnél beteg volt szegény — nem kapott fenyítékét a tigriszívű asszony, mert az esküdtek nem látták bizonyítottnak, hogy azt is ő verte meg.

Mindenkit figyelmeztetünk, hogy: *A hazafiaság legfontosabb eleme ma a gyermekvédelem!* Ha lesz majd husz millió magyar, akkor mindené lesz a magyarnak! Vésd elmédbe magyarom!

Második nap.

Ez is gyerekhalál.

Volt Kislőd községnek egy erős magyar érzésű, hazafias gondolkodású, derek plébános, Róthy. Eihatóroztja, hogy a németajku Kislődöt megmagyarosítja. Dolgozott, fáradozott, agítált és vitte is annyira, hogy az egész község megmagyarosította a nevet. — Így lett a Czirfuszából Széplábi, a Meisterből Mester, a Szemlerből Magvas, a Kunglából Koltai, a Grimből Marczona stb. Ugy, hogy az ember azt hinné, hogy az egész falu magyar, pedig ez csalódás, mert a férfiak és gyermekek tudnak ugyan magyarul, de az asszonyok nem.

Ez sajátságos jelenség, de úgy van, hogy a svábok női része az iskola és a városi cselekedés után, ha férjhez ment egyszerre *nem akar tudni magyarul* és el is eri szerencsésen néhány év alatt. Bosszantó dolog, mert évszázadok óta eszik a magyar kenyeret és szívják a magyar levegőt, jó hazafiai is, de nem akarnak magyarok lenni. Hogy ennek mi az oka és hogy ezen hogyan kellene segíteni, az nem ide tartozik.

Ezek közül a kislődi szép magyar nevű svábok közül, egy Széplábi Lőrinc nevezetű, 5 év előtt egy szép napon kiment Amerikába és azóta nem volt itthon. Öt év sok idő és a felesége, Koltai Teréz ezt elviselhetetlen soknak találta. Lőnc pedig a dolog akként, hogy egy szép tavaszéli esthajnalon egy méltóságos lépésű, fekete frakkos, fehér mellényes, karmazsin-csizmás madár kelepelni kezdett a Széplábi Lőrincné hajléka felett s rövid idő alatt ott is hagyott egy egészséges, pufók kis svábocskát, aki fulladás következtében meghalt. Minden jel arra mutatott, hogy a bűnbeesett anya szegényen szándékosan ölte meg a kis kakukfit. Amde tanu nem volt és a boncolási jegyzőkönyv is hiányos volt. Így tehát hiába beszélt Tenzlinger ügyész az esküdteknek; a szónoki lendület, a választékosan gyönyörű magyar szavak logikus sorrendje, az ékes szólás mesteri volta dacára, az esküdtek nem hittek az ügyész szavainak, mert a védő, dr. Fischer Miklós éles dialektikával belefogódzott a boncjegyzőkönyv hiányaiba és szétszede az ügyészi vádat. Jó szerencse, hogy a bíróság feltette a gondatlanságból okozott emberölés vétségére vonatkozó kérdést, mert különben a konokul tagadó Széplábiné szárazan vitte volna el az irháját, holott semmi előkészületet nem tett a szülésre, sem szomszéd asszonyt, sem bábát nem hívott, pedig ez volt az ötödik eset, hogy a piroslábu gőyamadár leadta nála névjegyét.

Kimenekült volna, pedig a kis babahullát, a porbahullott kis kakukfi hulláját zsákba tevő és öt napon át rejtgette a padláson. Az esküdtek ezek szerint gondatlan emberölésben mondták ki bűnösnek a rutleikü Széplábinét s a bíróság Szigeti Gyula és Hirschfeld Béla esküdtek részvételével, a sok enyhítő körülményre tekintettel két hónapi fegyházra ítélte a vádlottat, aki ártatlansága hangoztatása mellett meglelebbezte az ítéletet.

Harmadik—negyedik nap.

A bodajki Haverda-eset.

Talán mindenkinek emlékeztében van még ama démonian szép demimon anyagiilkos Haverda Mária bírósági tárgyalása, akit előbb a szabadkai, majd a szegedi esküdttörzs felmentett s akinek „tisztelőtér” — sajátságos elfajulásaképpen az ügyvédi hivatás komolyságának — csokrétság-bokrétság bankettet rendezett Szeged első hoteljében a védő, amde a Curia delegálta a budapesti esküdttörzsöt és az anyagiilkos Micike fegyházba került.

Bodajk fejérmegyei községben is lejátszódott egy férfi-és apagiilkosság. Almádi Sándorné János Mária és leánya Almádi Zsófia 1915. február 7-ére

virradó éjjel baltával agyonverték Almádi Sándort. Kellemetlen volt nekik a szegény, mert fukar, zsupori, irigy volt, akiről a tárgyaláson az egyik tanu azt mondta, hogy olyan irigy volt, hogy azt is irigyelte, hogy a tyuk eszik és azt is, hogy a nap másra is süt. Ezenkívül azzal fenyegette meg idegenek előtt a családját, hogy eladja 6—8000 koronát érő ingatlanait és kinullazza a családját. Sőt az is kellemetlen érzéseket váltott ki a „szerető” családtagok lelkeiben, hogy a megölt Almádi Sándor az utóbbi időben határozottan közeledett az elmebetegség felé. Ez nemcsak azért volt aggodalomra alkalmas, mert az örült ember veszelés is, hanem azért is, mert ha tényleg megbolondul Almádi Sándor, akkor ennek elmeegógyintézeletti kezeltetése fel fogja emésztetni a kis vagyonka tetemes részét. Ennyi ok volt arra, hogy Almádi Sándornak meg kelljen halnia. Lehet, hogy több is, mások is voltak, de ezek a vádlottak lelkeiben ma is titokként őriztetnek.

Almádi Sándornak fején 11 sérülés volt. Ezek közül egy vágás a nyakszirten, egy pedig — amely a halántékcsontot is összezúzta és agyoncsolást is okozott — a balhalántékon volt. Volt ezenkívül fojtogatás nyoma a nyakon, amely a paizsmirigyen vérömlenyeket okozott és tiprás nyoma a mellén és a hason. Ennek dacára Almádiné és leánya annak beismerése mellett, hogy idegen nem fordult meg a rémes éjszakán náluk, tagadták, hogy Almádi Sándort bántották volna és azt adták elő, hogy a megboldogult önmagát verte agyba-főbe, egyszóval, hogy öngyilkos lett. A törvényszéki orvosok a leg-határozottabban fejezték ki azt a véleményüket, hogy a talált sérülések milyensége teljesen kizárja azt, hogy Almádi Sándor öngyilkossági szándékkal önmaga zúhdta be a fejét stb. És a székesfehérvári esküdtek mégis felmentették az apagiilkos leányt és a férjgiilkos feleséget. Erre a székesfehérvári törvényszék új esküdtszék elé utalta az anyagot s ezen második alkalommal is nemmel felelték a székesfehérvári esküdtek a bűnösséget magukban foglaló kérdésekre. Az ügy az ügyész semmiségi panasza folytán a Curia elé került, a Curia pedig megemmisítette a székesfehérvári esküdttörzs felmentő ítéletét és delegálta az ügy elbírlására a veszpremi kir. törvényszéket, mint esküdttörzsöt. Ily körülmények között került a bodajki Haverda-ügy a veszpremi esküdttörzs elé.

A vádlottak csinos arcu, nyulánk, carscu természetű nők, az anya 50 éves, a leány pedig 24. A szép, sudártermetű, bogárszemű, sötét gesztenyehajú Zsófi apatikusan ül a vádlottak padján és csak néha-néha sirja el magát hangtalan zokogással, ha az ügynek olyan fázisa kerül elő, amely még az ő hajókötél idegeit is megrázza. (Mert az apagiilkosnak hajókötél idegei kell, hogy legyenek.) Az asszony, aki elhalt férjét mindig csak per „apánk” emlegeti, nem sir, hanem tettetetlen szomorú. És konokul tagad mindkettőt. Az elnök eléjük tárja a bizonyítékok goromba tornyosulását minden tanuvalomás és minden orvosi vélemény ehangzása után és ők csak tagadnak.

Sok szép asszony és szép leány hallgatja a tárgyalást s a terem levegője nemcsak a fűtéstől, hanem egyik részen a résztvevőtől, másik részen meg a gyűlölködő érzésektől meleg.

A két napos tárgyalás fardalmai nem látszanak senkin, oly érdekes a bizonyítékok egymásba kapcsolódása s a mindjobban derengő, világosodó igazság a vádlottak konok tagadása által rejtélyessé lett, de mindenesetre borzalmas és rémes ölésben.

Az ügyész első felszólalása ép egy óráig tart. A galamböszhaju, de fiatalosan energikus és rendkívül rugalmas védő, Nagy Ignác székesfehérvári ügyvéd, nagy verével és minden tudását összehozva dönti a vád ércfalát és nemes hevében — látszólag — felületességgel vádolja meg a fehérvári bíróság eljárt tagjait és a Curia, mire az elnök erélyes hangon figyelmezteti, hogy ha ilyent próbál még egyszer tenni, ez irányban megvonja tőle a szót. Azt is feltárta a védő, hogy 45 éves ügyvédi praxisa alatt a két vádlottal ártatlanabbat nem védelmezett. Azt is megtette, hogy azt a tanut, aki terhelő vallomást tett, nem tartja tökéletes eszűnek. Váltig vitatván, hogy Almádi Sándor — az orvosok véleménye dacára is — öngyilkos lett s maga verte össze-vissza, agyba-főbe magát, felhoz egy veszpremi öngyilkossági esetet is, amely nem régen történt és ahol a szerencsétlen katona nagy kitartást tanusított öngyilkos szándékának végrehajtásánál. Az ölés reggel 5 és 6 óra között történt s a koporsó egy óra múlva, 7 óra előtt már ott volt a háznál, a szobában, — amiből a

védő azt magyarázza, hogy igen buzgó a temetkezési vállalkozó és nem azt, hogy siettek a koporsóba tevással, hogy a jelek takarva legyenek. A tanuk vallomásaiba is bele-bele magyaráz olyanokat, amelyek a vádlottaknak jók volnának s az elnöknek ugyancsak résen kell lennie és kiigazítania rögtön a helytelen inszinuációkat. Ekkor végül több mint egyszáz beszédjében arra tét át, hogy az esküdtek tiszteljék meg a székesfehérvári esküdteket azzal, hogy ők is feleljenek nemmel a kérdésekre, mintha bizony az esküdteknek tisztán az volna a legelső kötelességük, hogy egymást megtiszteljék és nem az, hogy a lelkiismeretük szavára hallgassanak.

Vége megjön a verdikt: Szól apa, illetve férj ölésre. A bíróság Pfeiffer Miklós és Berger Arnold esküdtek részvételével Almádinét 12 évi, a szép Zsófit pedig 10 évi fegyházra ítéli, azok pedig felebbeznek.

S ezzel a lokális szenzáció fekerül a napirendről.

Pályázat.

Pápakovácsiba, Kupra, Tapolczafőre kiegészítő tanító keresetlik. Javaddalmazás: Évi 800 korona, fűtött szoba, esetleg több díjazás. Kérvény a pápakovácsi-i plébánia-hivatalhoz juttatandó.

H I R E K.

Hősök emléke.

A városháza tanácstermében gipszmodellben érzékeltetően látunk egy kegyeletos gondolatot: küzdő és elvérzett hőseink emléksarkokat. A veszpremi 31. honvédegyalozred és 7. honvéd ágyuzred négy vármegye területéről pótolja az emberanyagot, négy vármegye erdő-halmos vidékének színe-java itt esküszik a királynak, hazának hűségét. A katonai és polgári társadalom vezetői a legtermészetesebb gondolatot ragadták meg, mikor ezen ezredk hősierényeit nagyarányu, monumentális emlékek akarják az utók számára megörökíteni. Az emlékek ki kell fejeznie a magyar faj hatalmas erejét, lemondó áldozatkésztségét, a haza kegyeletét, a hozzátartozók gyászát. Ki kell fejeznie ezt az alapesztét nemes anyagban, a hétköznapi fölé emelkedő stylusban. Ilyen alkotások előkészítésében a gipszmodell csak vázlat, csak alapgondolat, melyet a helyeztetés, anyagi körülményekhez, alakú kívánalmakhoz, építészeti belső törvényekhez mérten tovább épít, tökéletesíti a tervező művészi ihlet. Az emléktervezet összbonyomása határozottan megkapó. Mauzoleum jellege van, sok emlékezéssel a klasszikus kor hasonló rendeltetésű monumentumaira. Viszont számot vet a magyar néplelek sajátosságai is. A tömeghatást finom érzékkel oldja fel, a tagozás különösen a körépitmény alsó, oszlopos, pilléres csarnokán kedves-bájos. A kupola elhelyezése könnyed, emeli és nem nyomja a hangulatot.

A részletkérdések és a díszítmények alkalmazásának módozata majd a szakbizottságok megbeszéléseiben tisztázódik. Az emléket a bizottság a vásártérre szánta. A tér imponáns méreteivel mintha kezdettől fogva számolt volna ezzel a tiszteletreméltó feladattal. Az északi oldal rendezését az emlék idővel természetesen fogja eredményezni. A modell a természetes nagyság 1/20 nagyságában készült. Az emlékek kb. 24 méter széles lesz a lépcsőknél, s magassága 20 méter lenne. Anyaga vöröskő és vasbeton lesz, világos homokkő díszekkel.

A művészek két bejáratot terveznek, melyek a belső gyűrűfolyosóba vezetnek, honnan viszont kényelmes lépcsők vezetnének a két felsőbb teraszra. Az építmény belseje teljes köruralu kupolaterem, fenn világító nyílással s oldalit néhány fényátközvetítő ablakkal. A megvilágítást természetesen villanyfény teszi majd teljessé. A csarnoképitmény az áhítatos emlékezés megörökítésére nagy mozgásszabadságot biztosít a tervező bizottságnak.

Benyomásaimt abban a megállapításban összegezhetem, hogy a tervező művészek, *Bardó Lajos* és *Weinwurm Gusztáv* helyes érzékkel nyultak a terv megvalósításához és bizalommal nehezítik az ilyen építkezéssel járó sok, nehéz probléma megoldása elé. Veszprem város és az érdekeltek vármegyék kegyeletűeknek és nemzeti nagyságunk emlékeztetének méltó emléket emelnek, ha a tervezések kivitelre is kerülnek.

— **A közéletmezesi hivatal megbízottja vármegyénkben.** A közéletmezesi hivatal elnöksége vármegyénkben a gabonarekiválás ellenőrzésével s a közéletmezes irányításával *Holitscher* Károly országgyűlési képviselőt bízta meg. Erről a központ vármegyénk alispánját táviratilag értesítette. *Holitscher* Károly a közéletmezes s kapcsolatos ügyeknek alapos ismerője. Állandóan részt vett a megyei s járási közéletmezesi értekezleteken s szakszerű irányításával nagyon megkönnyítette a vezetők munkáját. A vármegye közönsége szívesen látja őt ebben a fontos s lelkes erő kifejtésére méltó munkakörben.

— **Adományok.** A Veszprémben elhelyezett erdélyi menekültek részére *Koller* Sándorné ömeltóságához mint a segélybizottság elnökéhez különféle férfi-, női- és gyermekruhát voltak kegyesek küldeni: Nagy László örnagyné 18, Schamschula Rezső tábornokné 22, Punga Ferencné 16, Villax Dezsőné 5, Korai Arnoldné 4, Scipiades Irén 7, Molterer Jánosné gyűjtése 38, Kerényi Andorné 42, Tóth Árpádné 9, Siberna Ida 29, özv. Corsan Gáborné 15, Simon Pálné 11, dr. Vadnay Szilárdné 7, *Koller* Sándorné 50, Csághy Károlyné 34, dr. Wallner Emilné 42, Schätzler Istvánné 3, Ambrus Istvánné és Kardos Gyuláné 31, Csákány Sándorné 4, Raksányi Györgyné 1, Dombay tüzöltő 6, Gyenes János örnagyné 23 darabot összesen 410 darabot. Ezeket a ruhákat leginkább a reászorult menekülteknek osztották ki. A nagyilekű adakozóknak a menekültek és a segélybizottság nevében is hálás köszönetet fejezi ki *Koller* Sándorné, a segélybizottság elnöke.

— **Katonai kitüntetések.** A katonai parancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül a II. osztályú vitézségi érmel adományozta: Strenge Ágost tartalékos hadapródnak, Endrédi József, Hofer Lőrinc és Kubránszky Béla népfelk. örmestereknek, Gieber József, Kármán József és Szabó István népf. szakaszvezetőknek, Kamarda István szakaszvezetőnek, Stefanovics Gyula és Berta Mihály népf. tizedeseknek, Bukta Lajos, Becker György, Szappanos Gyula és Máté István tizedeseknek, Valárik János és Bencsis Kálmán népf. örvezetőknek, Jassó Péter, Pakovics János, Tóth Pál, Lennert Antal, Friesz Fabián, Kollár János, Kubicza István és Matics Pál népfelkélőknek, Heszható Ferenc honvédek;

a **bronz vitézségi érmel**: Sonnenfeld Kornél és Muzsly Mihály tart. hadapródoknak, Kinczer István, Bóber István, Czifrik István, Pichler Ferenc, Hulala János és Szabó Izidor népf. szakaszvezetőknek, Szaradics János örmesternek, Singer Béla, Tápos Aladár, Cseh-Kiss József és Vánik Mihály szakaszvezetőknek, Ridzi István népfelkélőknek, Kozmér Zsigmond népfelk. tizedesnek, Bedecs József népfelkélőknek, Uri István népf. örvezetőnek, Nagy Ferenc népf. tizedesnek, Ferenczy József népfelkélőknek, Szentes Károly népf. örvezetőnek, Lódor István, Horváth Géza, Német István, Csintalan László, Hoffmann József, Vendrehovics János, Pollák Gusztáv, Vigh János, Kopács József, Krajczár János, Leier János, Dittrich Rezső népfelkélőknek, Keserű Jakab honvédek, Czifrik József tizedesnek, Nemess István honvédek, Sós István pótt. honvédek, Edhinger Lőrinc, Kramarics István és Kozma Ferenc honvédek, Mihályfy János zizedesnek, Boross Jenő pótt. tizedesnek, Jursics Bernát pótt. honvédek, Roskó Ferenc tart. örvezetőnek, Rotter Lajos, Parej István t. honvédeknek, Remenár József pótt. honvédek, Kerekes István, Bakonyi József, Feldmann János tart. honvédeknek, Viktória Jenő pótt. honvédek, Körmenidi Ferenc t. honvédek, Benyes István tizedesnek, Halász István honvédek, Kiss Imre honvédek, Andorka Sándor honvédek és Liszkai Sándor tizedesnek.

— **Pénzbeli segély.** A Veszprémben levő erdélyi menekültek részére „Az Est” *Koller* Sándorné ömeltóságának hozzáintézett kérése folytán 500 koronát biztosított a segélybizottság rendelkezésére. Ezen szives adományért ezúton is köszönetet mond *Koller* Sándorné, segélybizottsági elnök.

— **Piaci árucsarnok.** A polgári Batthyány-uradalom vezetégsége nagyszabású zöldség- és gyümölcsstermele telepet létesített az ugynevezett Lajos-telepen. Itt a szomszédos városok piacai számára kíván első sorban termelni. Az uradalom vezetésége Veszprém városához is ajánlatot küldött, amely szerint hajlandó éven át zöldség- és gyümölcsfelét, sőt vadat is árusítani, ha a város megengedi, hogy a piactéren 30 négyzetméteres területen a saját költségére árucsarnokot építhet. A város ellátására 40 hoidas telepe természetét küldi. Az üzemet jó és olcsó

áruval állandóan fenntartja. A város vezetősége hajlandó az egyezsére. A szerződés az uradalom kiküldöttjeivel egyetértve már el is készült s csak aláírásra vár. A város husz évre szerződik. A kért területet árucsarnok részére a piactéren átengedi s megengedi, hogy *Lajos-telepi hatóság árucsarnok* elnevezése legyen. Ez idő alatt, hasonló építkezésre köztérien engedélyt nem ad. A szabad versenyt azonban nem engedi korlátozni s így a földön vagy a létesítendő vásárcsarnokban történő árulást továbbra is lehetővé teszi. — **A hatósági cím csak erkölcsi támogatást jelent.** Ennek ellenértékekül azonban a város befolyást nyer az ármelegszabásra. Az árak kéthetenként lesznek megállapítva s látható helyen kifüggesztve. A telep saját közegeivel, saját felelősséggel árusít s a városi kórháznak s a tervezett hadiárvánaháznak 4%, a városi szegényháznak pedig 10% kedvezményt ad. Az árusítást állandóan rendőrszem ellenőrzi. A szerződés, ha az illetékes forumok jóváhagyják, jövő évi jan. 1-én jogerőre emelkedik.

— **Jótekonyság.** Gróf *Zichy* Béla nagyvázsonyi földesur a nagyvázsonyi elagott szegények részére 500 K-t, a szegény gyermekek részére 1000 K-t juttatott. Isten áldja érte.

— **Katonai műemlék.** A veszprémi buza-piac közepére szánt katonai műemlék gipszmodellja, melyről fenntebb műkritikát közlünk, a város ház nagytermében meglátható. — **A pozsonyi katonai parancsnokság művészei készítettek.** Az emlékmű létesítésére alakult vegyes bizottság elvéleg hozzájárult, hogy az emlékmű a bemutatott minta alapján készüljön el. A bizottság felkérte a tervező művészeket, hogy adják be a modell műszaki leírását, részletes tervét és részletes költségvetését. Együttal *Bokrossy* Jenő városi főmérnököt s *Csoma* Kálmán építőmestert is felkérte, hogy a mű kivitelének költségvetését dolgozzák ki.

— **A városi zeneiskola.** A tanulók száma szükségessé tette a tanterők számának emelését. Az igazgatóságának sikerült megnyernie, zongoraszkra *Seefranz* Irén tanárnőt, az énektanítással kapcsolatos költészettani ismeretek előadására *Babos* Dezső főgimn. tanárt, a hegedűre *Schönfeld* Manó s a csellóra *Kohl* Antalt. A zeneiskola hangversenye november 29-én lesz.

— **Szegény tanulók cipője s ruhája.** A helybeli iskolákban már összezták a szegény tanulókat, akik a város jósivőségéből cipőt és ruhát kapnak. Cipőre eddig 320, ruhára 120 tanuló jelentkezett. Minthogy lábbeli s ruha hiánya miatt már is sokan mulasztottak s az összeztás idejében nem voltak iskolában, ez a szám előreláthatóan emelkedik. S ha figyelembe vesszük, hogy polgármesterünk a 3—5 éves szegény gyermekek is segélyezni önjátja, a városi tanácsnak szép összegről kell gondoskodnia. Az összeztás hétfőn kerül a polgármester kezébe s a tanács helyesbítése után megrendeik a cipőt is, a ruhát is. A polgármester legutóbbi bécsi utja alkalmából személyesen járt nagyobb cipőüzletekben és sikerült neki, hogy elég jutányos áron jó cipőket vásároljon. Százegyenpárt azonnal szállítottat is s akik látták, jónak ítélték. Innen rendeli meg az összes szükségletet. Ugyancsak személyesen vásárolta meg a női ruha kelmejét is s jól tette, hogy nem az olcsót kereste. A bemutatott kelmek színe, jósgra egyaránt tetszősek s az igényesebb ízlést is kielégítienek. Igazán elismerésre méltó a város vezetőinek jóindulatú buzgaima a szegény gyermekek ellátását illetőleg. Most már hisszük, hogy az iskolátogatásnak városunkban nem lesz akadálya s a téli időben nem kell a szívünknek összefacsarodnia meztelábas gyermekek láttára.

— **Hadifoglyokról.** A Hadifoglyokat Gyámolító és Tudósió Hivatalhoz több orosz fogoly megkeresést küldött. Izenetüket azonban hibás címzés miatt a hivatal nem továbbíthatja. Újság útján tudatja ezt az érdekeltekkel. A névsorban találjuk *Huber* János veszprémi tanító, orosz hadifogly nevé is ilyen címmel: Huber János No. 31.312, Petropawlowk, Gub. Akmolinsk, Intelligenter Lager 15. Hozzájártozi az üzenet átvételére 86941. száma való hivatkozással levélben jelentkezzenek a fenti hivatalnál (Budapest, IX. Üllői-ut 1.)

— **Tanulók jótekonysága.** A helybeli fiúiskola A) IV. osztályának tanulói jótekonycélu gyűjtést rendeztek. A gyűjtést egyszerre végezték többféle jótekonycélu célra. Összegyűjtötek 78 koronát. Ebből az elesett hősök sírjának gondozására 30 koronát, a védtelen szegény kisedek javára 25 k.-t s a katonák jövő karácsonyi ajándékára 23 koronát

juttaltak. A gyűjtés részletezése: Ásvány László 2 kor. 10 f., Berta Ferenc 3 kor. 70 f., Biczi József 1 kor. 10 f., Bódis Károly 1 kor. 80 f., Bujdosó József 2 kor. 80 f., Erdélyi Zoltán 60 f., Farkas József 1 kor. 60 f., Fejér Adorján 4 kor. 10 f., Gaál Sándor 5 kor., Gyökeres László 3 kor. 52 f., Hajagos István 20 f., Ifj. Horváth József 4 kor. 40 f., Horváth Sándor 40 f., Hólszky Pál 86 f., Kajdacsy Béla 1 kor., Kántor Ottó 2 kor. 40 f., Kovács László 2 kor., Lányi Sándor 46 f., Locky Pál 54 f., Lubrinicz Lajos 2 kor. 34 f., Neugebauer Ferenc 7 kor. 20 f., Németh Imre 2 kor., Pettő Zsigmond 10 kor., Pinter László 2 kor. 40 f., Politovszky István 6 kor., Sarvajecz László 2 kor. 10 f., Strenner Janos 1 kor. 08 f., Szabó János 1 kor. 20 f., Tárai József 60 f., Tóth Mihály 4 kor., Varga József 54 fillér. Ebből 30 korona a kir. tanfelügyelőség, 25 korona az iskola igazgatósága utján jut illetékes helyre, a karácsonyi ajándék pedig helybeli célra lesz fordítva.

— **Halálozás.** Özv. *Svényi* Ferencné szül. *Sztaviarszky* Mária életének 84-ik évében, f. évi november 5-én Pápán meghalt. Az elhunytban *Szentgyörgyi* Sándor karnagy, a „Papa és Vidéke” szerkesztője anyósát jószolja.

— **Beirás az ismétlőiskolába.** A helybeli kath. fiúiskola ismétlő évfolyamaiban a tanítás megkezdődik. A beiratkozás ideje f. hó 12-én d. e. 9 órától 12 óráig. A Séd folyón innen lakók a Kopácsy-iskolában (Iskola-utca), a Séd folyón túl lakók a László-iskolában jelentkezzenek.

— **Husszék.** November 11-én új városi husszék nyílt meg a megyeházutcai Vég-féle házban. Itt mérési ki a város az 5 és 6 koronás marhahúst. A hus csütörtökön és vasárnap délelőtt, szombaton pedig délután kapható. A vásárlásra husjegyet kell váltani a városi számvevőségnél. Ha a marhahús esése állandó marad s nagyobb különbözetet okoz, helyén való lesz ezt a java hus árán is eszrevétni. A csütörtöki pesti állatvásárról 30—40 filléres áresést jelentenek kg.-rammonként.

— **Katonai gazdaság.** A helybeli katonai parancsnokság elvállalta, hogy a városi Aelsőerdő vágasterületén a kitermelt fák tuskóit kiásatja. Ugyanezt a területet három évig gazdasági célokra használja s így a város az erdőstéshez teljesen helyreállított, jó karban hagyott kulturterülethez jut.

— **Házinyultenyésztés.** A katonai parancsnokság háziinyultenyésztéshez fogott. A telepet a komakutai készárnyásban rendezték be. Felügyelője s vezetője *Perényi* József önk. tizedes, csepeli áll. tanító. Bárcsak a civil fogyasztóknak is jutna ebből a nagyon jóízű húsból.

— **Aszalt szilva.** A város 50 q. aszaltszilvát kapott s azt 25 kgos dobozokban árusítja. — **A szilvát jó minőségűnek mondják** s kgja 2 K 70 f. A megszerzést azonban a megszebott mennyiség s így az ár nagysága megnehezíti, mert 60—70 koronát kevés család adhat aszaltszilváért. Az egyittes vásárlás ugyan segíthet a dolgon, de ez is nehézkes. Legjobb volna, ha öt kgos csomagban árusítanák, erre azonban ügylászik. a kezelés nehézsége miatt nem gondolhatnk.

— **Burgonya.** A polgármester dobszóval is felszólította és ezúton is felszólítja a polgárokat, hogy akik a városnál burgonyát jegyeztek, siessegen elvitetni. Ellenkező esetben a város a burgonyát másoknak juttatja.

— **A katonai kitüntetések közlése.** A honvédelmi-és hadügyminiszter egyttessen elrendelték, hogy az egyes csapatstettek a kitüntetésekről nyilvántartást vezessenek. A honvédkerületi parancsnokság a rendelkezést közzölte a hozzájártozi parancsnokságokkal, amelyek a háboru kezdete óta történt kitüntetéseket a polgári hatóságokkal is közlik és az újabb kitüntetések jegyzékét havonként teszik át városokban a polgármesterhez, községekben a járási főszolgabíróhoz.

— **A kilincs-ügy.** A rézkilincsek pótlására alkalmas kilincstípusok ügyében kiirt pályázatra több mint ezer pályateret érkezett be. A beérkezett pályatervek közül legsikerültebbnek tetsző négy típusból próbaképpen 100—100 példányt fognak csináltatni s azokat a használatban ki fogják próbálni.

— **Megszünik a váltómoratórium.** Nov. 30-án megszünik a váltómoratórium. Ezen a napon teljes száz százaléki felszabadulnak a szorosan vett pénz-és áruartozások fejbén kiállított váltók, a háboru által közvetlenül érintett megyéket és városokat kivéve. Ekkor jár le az erdélyrezi megyékre szept. 21-én közzétett moratórium rendelet is.

— **Nyugalomba.** *Lamperth* Lajos, Pápa város árvaügyi tanácsosa negyvenöt évi érdemes szolgálat után nyugalomba vonult. A városi tanács, majd a képviselőtestület nagy elismerésben részesítette a kiváló tisztviselőt.

— **Adományok nyugtázása.** A Veszprémi Dalegyesület által halottak napján a hősök sírjára helyezendő koszorura, illetve a koszoru költésén felül az adományozók intensziója szerint a veszprémi 31. honvéd gy.-ezredbeli elesett hősök hadiárva alapja javára a következő adományok gyűjtötték: dr. Rédey Gyula c. püspök, nagyrépost 50 K, Adam Iván, Kauzli Dezső, Kránitz Kálmán, dr. Molnár Dénes, Néger Agoston és Rosos István 30—30 K. Bóhm kávé, Müller Oszkár, Oblatt Rudolf és Weiner N. 5—5 K, Wellner Gyula 4 K, Marton Imre, Rápoch Sándor 3—3 K, dr. Fischer Miklós, Trébis H., Weisz Lipót, Szeiberling Ferenc, dr. Puskás István, Popper Samu, dr. Király Tibor, Rosenberg Zoltán, dr. Spitzer József, Dukovits Károly, Reé hadnagy, Tóth főhadnagy, Szabó Pal hadnagy, Kántor Somma, Bokrossy Ferenc 2—2 K. X. Y. Siklós N., Váczy N., Fodor Ferenc 1—1 K. Összesen 294 korona. A Veszprémi Dalegyesület ezután mond hálas köszönetet a szíves adományozásért. A koszoruköltésén felül megmaradt 234 kor. összeget az egyesület elnöksége illetékes helyre juttatja.

— **Figyelmeztetés!** A háborús közigazgatás ezernyi teendője annyi munkát ró a közigazgatási tisztviselőkre, hogy ezek feladatuknak csak az esetben tudnak megfelelni, ha a közönség a napnak csak meghatározott, bizonyos idejében keresi fel őket és nem kell munkájukat — a közönség haborgatása miatt — minden pillanatban megszakítani. A közszolgálat érdekében elrendelem ennél fogva, hogy a polgármesteri hivatali tisztviselői és személyzete — a katonai ügyosztály és az iktató hivatal kivételével — csakis deklarált feltevéseiktől egy óráig álljanak a közönségnek közvetlen felvilágosítás adására rendelkezésre. Ezen időn kívül az előadók és kezelőszemélyzet közvetlen felvilágosításra senkinek rendelkezésre nem állnak. A katonai ügyosztály és az iktató hivatal a hivatalos órák alatt mindenkinek állandóan rendelkezésre áll. Általában figyelmeztetem a közönséget, hogy az egyes tisztviselőkhöz való fordulás előtt kérdezze meg a polgármesteri előszoba hivatalosolgóját, hogy az az ügy, amelyben felvilágosítást óhajt, melyik előadóhoz, vagy melyik ügyosztályhoz tartozik s forduljon közvetlenül az ügy előadóhoz. Ezzel egy a közönség, mint a tisztviselő főleg felvilágosításadástól lesznek megkímélve. Dr. *Komjáthy* László, polgármester.

— **A tavaszra lesz elegendő rézgálic.** Megeszerelte el volt terjedve az a hír, hogy a jövő esztendőben a földmívelésügyi kormány nem fog gondoskodni a szőlősgazdák rézgálicszükségletéről, ezt a híresztelést kihasználták az élelmes kereskedők és gyűjtötték a rézgálic rendeléseket a szőlősgazdák körében 12—16 koronás árban kgként. A vármegyei Gazdasági Egyesület a szőlősgazdák érdekében védelme céljából bizonyosat akart tudni a jövő évi állami rézgálic kiosztása dolgában. Az elnökség megbizta *Kajdacsy* Endre ügyvezető igazgatót, hogy személyesen járja el a földmívelésügyi minisztériumban. *Kajdacsy* igazgató érdeklődött a földmívelésügyi kormánytól a jövő évi rézgálicszükséglet ügyében és örömmel közli a nyert felvilágosítást a szőlősgazdákkal. A jövő esztendőre éppen úgy gondoskodik a kormány a rézgálic kiosztásról, mint a múlt évben, sőt kiállításba helyezte a minisztérium, hogy még több rézgálicot kapnak jövőre a gazdák, mint az idén. Igen valószínű, hogy a gálicot jövőre sokkal előbb küldi szét a minisztérium, mint 1916-ban. Még nem bizonyos, de az ára valamivel emelkedni fog, de nem 12—16 koronára, hanem legfeljebb 50—60 fillérrel lesz drágább s így 3-20 fillér helyett az egyesületi jutalekkel együtt 3-70—3-80 lesz a gálic ára kgként. Az egyesület igazgatósága már most felszólítja a közönséget előjárásokot, hogy a rézgálicszükségleteiket kimutatásba foglalva idejében küldjék be a vármegyei Gazdasági Egyesület igazgatóságához.

— **Kincsek Aszófőn.** Az oláhok betörése alkalmával a csikszegedai takarékpénztár összes értéke, mintegy három és félmillió korona elveszett. A föltevés az volt, hogy az értékpapírok, amelyeket a menekültek alkalmával a takarékpénztár ládáiba csomagolva nyomban kiszállított a vasútra, valahol elkallódtak. A takarékpénztár vagyona Balatonfüreden hiány nélkül megkerült. Csikszegedán ötvenkét kocsiából álló menekülő vonatot állí-

tottak össze. A hosszú kocsisort egy lokomotív nem tudta elvonatni és ezért négy részre szakították. Az egyik a Balaton környékére került, az aszófői állomásra. Az állomáson a kocsikat kirakták és az egyik sarokban tizenegy ládát találtak. Az egyik alkalmazott az újságban olvasott a csikszegedai eltűnt ládáról, gyanusnak találta a dolgot és jelentette a főszolgabíróknak. A főszolgabíró elhozatta a ládákat és a budapesti rendőrséget értesítette. A főbontott ládakban 15.000 korona értékű arany- és ezüstnemű, 400.000 korona értékű koronajáradék-papíros, felmilió korona értékű hadikölcsön, egy millió korona értékű váltót, egy millió korona értékű jelzalgó volt.

— **Balatonfüred fejlesztése.** Balatonfüred fejlesztése érdekében a pannonhalmi bencés-rend, a fürdő tulajdonosa és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank együttes vállalat alapítását tervezik. Az érdekeltek beadvánnyal fordultak a belügyminiszterhez, olyan kormányzati intézkedéseket kérve, amelyek a fürdő felvirágztatására irányuló vállalkozás sikeréhez a beadvány szerint szükségesek. A beadvány tárgyában *Sándor* János belügyminiszter nov. 6-ára érkeztetett hívott össze ez ügyben, amelyen dr. *Samassa* Adolf miniszteri tanácsos ismertette a Balatonfüred felvirágztatására vonatkozó beadványt és dr. *Hajdu* Tibor pannonhalmi főpat részletesen kifejtette azokat a szempontokat, amelyeket a tervezett vállalat Balatonfüred fejlesztésével megvalósítani kíván. Az értekezlet ezután pontonként letárgyalta a beadványt. Egyértelműen megállapították, hogy a Balatonvidék fejlesztése szempontjából elsőrangú fontosságú a forgalom megfelelő reformálása, első sorban a közlekedés gyorsítása és egyszerűsítése Budapestről, Bécstől, valamint más gőcpontokról Balatonfüredre, mint általában a Balatonhoz, továbbá a Balaton körüli ut kiépítése és a balatoni hajózás fejlesztése a kikötők megfelelő kiépítésével.

— **Személyforgalomkorlátozás.** A cs. és kir. középponti szállítási vezetőség kénytelen az illetékes vasuti középponti hivatalokkal egyetértően korlátozást elrendelni a személyforgalomban, hogy az ilyen módon nyert szállítóeszközök segítségével az ősz utóján fokozódó, az idén a megszokottnál is nagyobb arányban megnövekedő élelmiszerforgalmat lebonyolthassa. Ez az elháríthatatlan intézkedés, amelyet a népek élelmiszerral való ellátása és a legfontosabb szükségleti cikkek szállítása elkerülhetetlenné tett, csak a föltétlenül szükséges időpontra marad érvényben. Más utazásokat tehát a legközelebbi időben mellőzni kell. A valóban szükséges utakra az ezután közlekedő vonatok és rendelkezésre álló járművek is elégségesek. Ajánlatos nagyobb utazás előtt az utazás iránt a pályaudvaron érdeklődni. Éppen ilyen szükséges a pályaudvaron kellő időben való megjelenés és az utipodgyásznak a legszükségesebb mértékre való csökkentése. Akinek megállapított napon kell utazásának céljához érnie, helyesen teszi, ha valamivel korábban utazik el kellenének.

— **A vas kétfilléres.** A magyar és az osztrák kormány 8 millió koronát meg nem haladható összeg erejéig kétfilléres váltópénzermeket fog vetetni vasból. Egy kilogrammi vasból 360 darab kétfilléres készül. A kétfilléresek átmérője 17 mm. lesz. Mindkét államban összesen 8.000.000 kor. erejéig veretendő ezen érmekből. A magyar szent korona országában 2.400.000 K, Ausztriában pedig 5.600.000 K. fognak verni. A magyar szent korona országában vert vas kétfilléresek képlapjára a magyar szent korona „Magyar királyi váltópénz” körirattal és a veretés évszáma, hátlapjára pedig, tölgyágakkal körülvéve, az értékjelzés „2 fillér” és a körmőcbányai m. kir. pénzverőhivatal védjegye „K. B.” jó. Az Ausztriában vert vas kétfilléresek képlapjára ezen állam kis címere, hátlapjára pedig babérágakkal körülvéve az értékjelzés „2” és alája a veretés évszáma jó.

— **Beszállásolási pótdíjak.** Több község felszólalt amiatt, hogy a havidíjasok hosszantartó ideiglenes beszállásolása a most folyó háború alatt a községekre igen nagy terhet ró, ami különösen a téli időszakban érezhető, amikor t. i. a lakásadó a szobákat fűteni is köteles. A honvédelmi miniszter ennek következtében felhatalmazta a m. kir. honvédkerületi parancsnokságokat, hogy ott, ahol ez a hosszabb tartamu beszállásolás méltányosnak látszik, a községek kérelmére a törvényszerű térítésen felül esetenként, kizárólag a téli hónapokra és csakis a háború tartamára, 1916. évi november 1-től kezdve minden szoba és beszállásolási nap után 30 fillérben megállapított pótdíjat engedélyezhessenek.

— **A takarmány új maximális ára.** A hivatalos lap rendeletet közölt, melynek értelmében a takarmányra nézve a következő új maximális árakat állapították meg: Melasz 25-50 K, szárított répaszelet 30-50 K, tengeri csirapogácsa 40-50 K, tengeri csiraliszt 38-50 K, diópogácsa 36-50 K, mákpogácsa 32-50 K, sesampogácsa 38-50 K, szójababpogácsa 40-50 K, búkkmagpogácsa 20-50 K, szeszgyári szárított moslék 32-50 K, szeszgyári szárított burgonya 19-20 K, szesz- és élesztőgyári malátatorrköly 24-50 K. A rendelet a napokban lépett életbe.

— **Megjelent a „Jézus legszentebb Szíve Nagy Képes Népnaptára”** az 1917. évre igen érdekes tartalommal. Tartalmazza a legújabb háborus eseményeket szép képekkel tarkítva. Közli az 1916. év fontosabb eseményeit, továbbá igen érdekes olvasmányokat eredeti szövegképekkel. — Tömeges megrendelésnél nagy árkedvezményt nyújt az Egyházmegyei Könyvnyomda Szombathelyen, hol a megrendelések eszközlendők. Kapható minden könyvkereskedésben. Bolti ára 60 fillér, postán bértmentve a pénz előleges utalványozása mellett portóra külön 15 fillér küldendő.

Bérbeadó. Balatonalmádiban az állomáshoz 3 percnyi távolságra egy villa, mely áll három szobából, teljes felszereléssel, pincéből, hordókkal együtt, valamint melléképületekből, — filagória, vincerell-lakással, egy szoba és konyha, présház, kamra és sertésóllal bérbeadó. Tulajdonos a szállót is, mely jó karban van, hat évre bérbe adja. Aki bérbevenni szándékozik, bővebb felvilágosítást kaphat a kiadóhivatalban.

KRONDORFI természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSÓ, Veszprém.

Itt először!

Veszprémben lesz
először bemutatva,
Budapesten még
csak január 14-én
lesz látható

Jókai Mór Mire megvénülünk

című világhírű regényének
kötőben sikerült filmfelvétele

Előadások mindkét nap

• a Színházteremben •

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor

Hétfőn 7 és 9

Dacára, hogy a filmet rendkívüli
költséggel lehetett beszerezni

Rendes helyárak lesznek!

A háboru krónikája.

November 5. A november 1-én és 2-án folyt harc után november 3-ikának délelőttje a tengerpartvidéki harcvonalon nagyobb harci esemény nélkül telt el, délután azonban az olaszok támadó tevékenysége ismét fokozódott. A november elseje óta ejtett foglyok száma 3500-ra emelkedett. — A románok az egész erdélyi határon nagy erőfeszítést fejtenek ki. Itt-ott támadnak, néhol nem sikertelenül. Monitoraink Ruszcsuktól délnyugatra egy Duna-sziget ellen jítéztet támadása alkalmával 2 ágyut és 4 aknavetőt zsákmányoltak. — Bohorodzanynál egy vadászkielöntmény rajtaütött az orosz előőrsökon és állásait betemette. Narajovkánál német zászlóaljok ismét elfoglalták rohammal az oroszok néhány árkat és azokat elkeseredett ellentámadásokkal szemben is megtartották. — A délkeleti harctéren lényeges esemény nem történt. — Maastól keletre az ellenség türelése jelentékenyen fokozódott. A franciák előretörései Douaumont és Vaux között eredménytelenek maradtak.

November 6. A szurdok-szorosi műttől nyugatra a románok eredménytelenül folytatták támadásait. A Vöröstorony-szorostól délkeletre tért nyertünk. Predeától délnyugatra elkeseredett harc után elfoglaltuk az erősen elsáncolt és szivósan védelmezett Clabucetu-állást és erőteljes utánatöréssel még egy másik ellenséges vonalat. Az ellenség 14 tisztet, köztük egy ezredparancsnokot és 647 főnyi légénységet hagyott kezünkön. Brassótól keletre a határterületen az ellenség újra támad. — A Dobrudzsában előretolt osztagok között harcok folytak. Ellenséges hajók ágyúzták Konstanzát és Mangáliát. — Az orosz harctéren jelentékeny esemény nem történt. — A Sommetól északra a tüzérségi tevékenység, amely átterjedt az Ancretól északra levő arcvonalra, nagy hevességet ért el. A részleges ellenséges támadásokat a németek visszaverték. A Maastól keletre helyenként fokozott tüzharc. — A Karsztion az olaszok tegnap legnagyobb erőfeszítéseiket a fensik déli részén levő állásaink ellen irányították. Ottani árkat élnék tűz alatt tartották, amely a gyalogság előrenyomulása alkalmával mindannyiszor erősödött. Valamennyi támadás az ellenség leg súlyosabb veszteségei mellett vonalaink előtt összeomlott. A csatavonal többi részén a tüzérségi harc lankadatlan erővel tovább tart.

November 7. Észak-Olahországban tegnap is teljesen eredménytelenek voltak a románok támadásai. Vöröstorony-szorostól délkeletre tért nyertünk. Békásnál és Tölgyesnél tovább folyik a harc. — Kirlibabától keletre meglepő előretöréssel hatalmasra ejtettük a Dedul-magaslatot, ez alkalommal 100 orosz és egy aknavetőt zsákmányoltunk. — A tengerpartvidékén az olaszok támadó tevékenysége ma jelentékenyen alább hagyott. Bigliánál tüzelésünkkel visszavertünk előrenyomuló ellenséges gyalogságot. — A Somme-menti tartós csatában november 5-ike elsőrangú nagy csatának volt. Az angolok és a franciák Below tábornok hadseregének arcvonala ellen nagyon jelentékeny erővel és tüzérségük egész erejének harcbevételével hatalmas rohamot intéztek. De a németek minden rohamot fényesen visszavertek. A szövetség ellenséget a Le Sarstól Bouchavesnesig terjedő husz kilométer széles egész támadó arcvonalon a legnagyobb véres veszteség érte. — A Maastól jobbra a hardaumonti szakaszon heves tüzérségi és kézigránátharc. — A délkeleti harctéren nincs különösebb esemény.

November 8. A vöröstoronyi szoros szakaszán az ellenséget átkaroló támadásunkkal elfiztük a Spinitől északra levő magaslatokról, amely alkalommal 10 tisztet és 1000 főnyi légénységet hagyott foglyul a kezünkön. Krasznától délre az ellenségtől elragadtunk egy magaslatot. — Tölgyesnél a határhegységben az oroszok több napos szivós harc után néhány kilométerrel visszanyomták harcvonalunkat. — Az olasz harctéren a helyzet változatlan. November első napjaiban indított nagyszabású támadásuk kudarcot vallott. — November 5-én az angolok vesztesége halottakban, különösen az ausztráliai hadosztályoknál, igen jelentékeny volt. A franciák is csak mérsékelt terjedelemben tudták tegnap támadásait az elesettektől borított területen megismételni.

November 9. A Szurdok-szorostól délre és délkeletre a románok támadásait visszavertük. Spininél és Predeától délnyugatra az ellenséget tovább szorítottuk vissza. — Tölgyestől északnyugatra az oroszok megint tért nyertek. Tartá-

rownál egy repülőnk légiharcban lelőtt egy orosz Nieuport-keifedélát. — A Sommetól északra a harci tevékenység a nappal folyamán mérsékelt határok között maradt. Az angolok éjjeli támadásai megheiusultak. A Sommetól délre a franciák Ablaincourt mindkét oldalán támadták. — Görz vidékén a nyugalom tovább tart. A fleimsvölgyi arcvonalon egyes zászlóaljok támadásait visszavertük. Ez alkalommal 3 tisztet és 50 főnyi légénységet elfogtunk, 2 géppuskát és hadiszert zsákmányoltunk.

November 10. A szurdoki szorosnál a románok támadásai ismét eredménytelenek maradtak. Spininél tovább is előrehaladtunk, 150 foglyot és két ágyut szállítottunk be. — Tölgyesnél és Belsőbornál az előrehaladt oroszokat német csapatok visszaverték. — Az olasz harctér változatlan. — Az angolok és a franciák támadó szándékát Le Sars és Bouchavesnes között, továbbá a Sommetól délre, Pressoire mellett, a németek zárótüze teljesen elfojtatta.

— **Eladó ház.** Hajnal-utca 17. szám alatt 5 szobából, 3 konyha és 2 pincéből álló lakás azonnal eladó.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Berecz Mihály lakatossegéd és Scharf Anna leánya Erzsébet r. kath. — Csomai János csizmadiaiparos és Ernhoffer Anna leánya Emilia r. kath. — Máté Karolina napszamosnő fia Pál r. kath. — Horváth József máv. pályaoér és Kiss Mária leánya Mária r. kath.

Halálozás.

Özv. Spatz Menaszéné Spatz Reizia földmivesztr. 45 éves. — Bódis István r. kath. 10 hónapos. — Huber Antal székesfővárosi tanító, önkéntes tüzimester r. kath. 28 éves. — Özv. Steinbach Ferencné Szegeles Erzsébet r. kath. 70 éves. — Pupos Anna r. kath. 11 hónapos. — Gresko Kelemen r. kath. 2 éves. — Tuza Terézia magánzó r. kath. 87 éves. — Nagy Pál napszamos ref. 75 éves. — Hock Erzsébet r. kath. 5 hónapos. — Özv. Szabó Andrásné Pacher Anna napszamosnő r. kath. 76 éves. — Zsinala Jenő r. kath. 2 hónapos. — Gaál Vilma r. kath. 1 hónapos. — Kubicza György napszamos r. kath. 82 éves. — Kóvári Győző katoná (szijgyártó), f. évi március 19-én hősi halált halt r. kath. 25 éves.

Házasság.

Füst István (özv.) kömivessegéd r. kath. és Szabó Erzsébet (özv.) magánzó ref. — Szűcs Lajos fogházor r. kath. és Buda Erzsébet varrónő r. kath.

Özv. Dr. LAX JENŐNÉ
művészeti fényképész
VESZPRÉM

Uj fényképészeti műterem!

Bátorkodom a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy
Szabadi-utca 2. sz. alatt

Fényképészeti műtermet

nyitottam. — Elvállalok kis képekről nagyításokat, illetve reprodukciókat; akvarell, pasztell, olaj, pigment stb. e szakmába vágó munkákat művészeti kivitelben. Amatőröknek szakszerű kidolgozást előnyös árakban. Bátorkodom becses látogatásukat kérni. Tisztelettel

Felvételek
villanyfény
mellett este
7 óráig csak-
közöttetek

Özv. Dr. LAX JENŐNÉ Kántor Margit

Keresünk megvételre!

POLACSEK
Fülöp és Fia
Nyirbátor ::

diót, mákot, akácmezet, sárgaviaszt, tarhonyát, makarónit, gombát, borsót, lencsét, vereshagymát, fokhagymát, szilvóriumot, törkölyt, borovicskát

Fogászati műteremVeszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. inter-urbán**Wellner Gyula**

régí jöhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpádlás nélküli műfogak speciális készítője.

Számítalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Mindenkinek fontos!

A kenderzsineg teljes hiányának beálltával

a győpi **SINGER MÓR W.**

ÖZVEGYE és FIA cég

a rózsashegyi

PAPIRZSINEG-

gyárral szerződést kötött, mely szerint az egyedüli elárúsítást a gyár eredeti árai és feltételei szerint eszközöli.

Eddig a legjobb, legmegfelelőbb gyártmány

Kívánatra a cég képviselője mintákkal bárhol megjelenik.

Bakos Kálmán

csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatárú-kereskedő, ásványvíz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sörgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választék

hazai és különleges

Borokban, Pezsgők, Likőrök, Cognac, Puncs stb.**Hentesáruk, Sajtok**

Friss és Déligyümölcsök, Befőttek, Gyümölcsíz

Konzervek

Libamáj painok, Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek Teasütemények Háztartási cikkek

Vadlak

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENCorgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölk.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legismább kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetések, sajragszók, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esketési tudósítások, számlák, címkek, stb., stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetőzés szerint fűzve vagy bekötve szállítatnak. Hivatalos levelepapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgálópok, tet. zésszerűtlen mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyasintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61